

การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ : กรณีศึกษา ถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง

วิชุดา ทองท่าฉาง^{1*} และ ญัฐฤกษ์ ฤกษ์ เอกรรณ²

Received: 16 August 2022 / Revised: 25 September 2022 / Accepted: 1 October 2022

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง 2) เพื่อประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่/บุคลากร และนักวิชาการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ พัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง และผู้ให้บริการการท่องเที่ยวในถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง มีขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 ตัวอย่าง เลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำของกรมการท่องเที่ยว

จากผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง ซึ่งมีจำนวนตัวชี้วัดทั้งหมด 35 ตัวชี้วัด มีคะแนนเต็มเท่ากับ 175 คะแนน โดยจะมีการแบ่งตัวชี้วัดออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 (ประเมินศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง) มีจำนวน 13 ตัวชี้วัด และส่วนที่ 2 (ประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง) มีจำนวน 22 ตัวชี้วัด จากการศึกษาพบว่า ส่วนที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 48.04 คะแนน (จากคะแนนเต็ม 65 คะแนน) และส่วนที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 70.24 คะแนน (จากคะแนนเต็ม 110 คะแนน) รวมทั้ง 2 ส่วน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 118.28 คะแนน (จากคะแนนเต็ม 175 คะแนน) ซึ่งค่าคะแนนที่ได้ เมื่อเปรียบเทียบกับระดับค่าคะแนนมาตรฐานแล้ว พบว่าคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง จัดอยู่ในอยู่ในระดับดี หรือระดับสามดาว

คำสำคัญ : การประเมินมาตรฐาน, คุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ, แหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ

^{1*} นักศึกษาปริญญาโท คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² อาจารย์ประจำ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

*E-mail: 635163010008@dpu.ac.th

Assessing the Quality Standards of Cave-Type Natural Tourist Attractions : A case study of Ley Khao Kop Cave, Trang Province

Wichuta Thongthachang^{1*} and Nuttakrit Eakwannang²

Abstract

The objectives of this study were to 1) assess the potential of developing a cave-type natural tourist attraction of Ley Khao Kop cave, Trang Province 2) assess the standard of natural tourist attractions of Ley Khao Kop cave, Trang Province. The population used in this study was staff/personnel and academics involved in conservation, development and promotion of tourism to Ley Khao Kop cave, Trang Province and tourism service providers in Ley Khao Kop cave, Trang Province with a sample size of 108 samples. The Purposive Sampling method was used to select samples. The research instrument was a cave-type natural tourist attraction quality standard assessment form of the Department of Tourism.

The results of the assessment of the quality standards of natural tourist attractions in the cave type of Ley Khao Kop cave, Trang Province, which had consisted of 35 indicators, with a full score of 175 points, the indicators were divided into 2 parts: 13 indicators evaluate the potential of Ley Khao Kop cave, Trang Province) and 22 indicators part 2 to evaluate the standard of natural tourist attractions cave type of Ley Khao Kop cave, Trang Province), The study found that Part 1 had an average score of 48.04 (out of 65 points) and Part 2 had an average score of 70.24 (out of a total score of 110), and both parts had a mean score of 118.28 (from a full score of 175 points), The score received was compared to the standard score level and It was found that the quality of cave tourist attractions in Ley Khao Kop cave, Trang Province was in good level or three stars.

Keywords: Quality standard, The Quality of a cave tourist attraction, Cave Tourist Attraction

¹Graduate Students, Faculty of Tourism and Hotel, Dhurakij Pundit University

²lecturer, Faculty of Tourism and Hotel, Dhurakij Pundit University

*E-mail: 635163010008@dpu.ac.th

บทนำ

การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม (อุดม เขยกิจวงศ์ และคณะ, 2554: 60-66) เพราะเมื่อเกิดการเดินทางของนักท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดกระบวนการของการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวาง ทั้งภาคธุรกิจทางตรงและทางอ้อม เกิดเป็นรายได้ เกิดการจ้างงาน และสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังช่วยให้ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น นำมาซึ่งการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ตระหนักในการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และยังมีส่วนช่วยในการกระตุ้นให้เกิดความรักความสามัคคีของคนในท้องถิ่น อีกทั้งยังทำให้ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักในการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

อย่างไรก็ดี แหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นจุดหมายปลายทางในการเดินทางท่องเที่ยว และเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังสถานที่นั้น รวมถึงเป็นอุปทานที่จะตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งอยู่ในลักษณะที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งจะต้องสามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มีความเพลิดเพลิน และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเมื่อมาเยี่ยมชม โดยการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจะต้องสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก ปลอดภัย และจะต้องมีบริการทางการท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ห้องน้ำสาธารณะ ศาลาหรือซุ้มสำหรับนั่งพักผ่อน ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ระบบแสงสว่าง ป้ายเตือน ป้ายสื่อความหมาย เป็นต้น เพื่อสร้างความพึงพอใจและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเยือนซ้ำหรือแนะนำบอกต่อแก่นักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ ให้เข้ามาท่องเที่ยว เพื่อช่วยส่งเสริมอาชีพ กระจายรายได้ และสร้างความยั่งยืนให้กับแหล่งท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2555: 112-116) อย่างไรก็ตาม นอกจากจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวแล้ว จะต้องมีการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสมที่สุด ยาวนานที่สุด และสามารถรักษาสุนทรียภาพ รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ และอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ให้ได้มากที่สุด นั่นคือ การสร้างสมดุลระหว่างความต้องการที่จะพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจกับความจำเป็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศเพื่อการใช้งานในอนาคต เพื่อช่วยควบคุมผลกระทบด้านลบ และผลักดันให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (อุดม เขยกิจวงศ์ และคณะ, 2554, น.74)

จังหวัดตรังตั้งอยู่ทางภาคใต้ฝั่งทะเลตะวันตกของประเทศไทย เป็นจังหวัดหนึ่งได้รับเลือกจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ให้เป็น 1 ใน 12 เมืองต้องห้ามพลาด ด้วยเล็งเห็นว่า จังหวัดตรังมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว มีจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว และมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว (กรมประชาสัมพันธ์, 2560) ทั้งนี้ สถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดตรังในปี พ.ศ.2562 เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2556 พบว่า มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นถึง 24.56 เปอร์เซ็นต์ และจากสถิติรายได้จากการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2556 มีรายได้จากการท่องเที่ยวเท่ากับ 6,679 ล้านบาท และปีต่อ ๆ มาก็มีรายได้เพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี พ.ศ. 2561 มีรายได้เพิ่มขึ้นเป็น 9,916 ล้านบาท หรือคิดเป็น 48.47 เปอร์เซ็นต์ของรายได้จากการท่องเที่ยวในปี พ.ศ.

2556 (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด, 2564) การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดตรังเป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่าง หนึ่งในนั้นคือ การมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและหลากหลาย เช่น เกาะสุกร เกาะลิบง เกาะมุก ถ้ำมรกต อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม น้ำตกโตนเต๊ะ วนอุทยานบ่อน้ำร้อนกันตัง ถ้ำเลเขากอบ เป็นต้น

ถ้ำเลเขากอบ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแห่งหนึ่งในจังหวัดตรังที่สวยงามโดดเด่น ตั้งอยู่ที่อำเภอห้วยยอด ถ้ำแห่งนี้เป็นถ้ำบนแผ่นดิน (Inland Cave) มีลักษณะเป็นถ้ำหินปูน ที่มีธารน้ำไหลลอดผ่านใต้ภูเขา โดยธารน้ำจะแยกออกเป็นหลายสาย เรียกว่า ทางน้ำไหลใต้ดิน (Subterranean Stream) ซึ่งจะไหลออกมาบรรจบกับคลองธรรมชาติภายนอกถ้ำ ปัจจุบันถ้ำเลเขากอบได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดตรัง ซึ่งรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวจะเป็นการใช้เรือพายเพื่อเป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติ (กรมทรัพยากรธรณี, 2564) ถ้ำแห่งนี้มีความงดงาม โดยบริเวณเพดานถ้ำจะพบหินย้อยที่มีความแตกต่างไปจากถ้ำอื่น ๆ คือ มีหินย้อยที่เรียกว่า หลอดหินย้อย (Soda Straw) อยู่เป็นจำนวนมาก ปรากฏการณ์นี้แสดงถึงลักษณะของช่วงการเกิดหินย้อยในระยะต้น โดยถ้ำเลเขากอบได้รับการยกย่องให้เป็น Unseen in Thailand และเส้นทางท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวจะต้องนั่งเรือเข้าไปภายในถ้ำที่มีระยะทางกว่า 4 กิโลเมตร บางช่วงของถ้ำมีผนังถ้ำที่ลดต่ำมาก ทำให้การชมถ้ำนักท่องเที่ยวจะต้องนอนราบไปกับเรือเป็นระยะทางประมาณ 800 เมตร สร้างความตื่นเต้นให้แก่นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวแบบผจญภัยเป็นอย่างยิ่ง (องค์การบริหารส่วนตำบลเขากอบ, 2564)

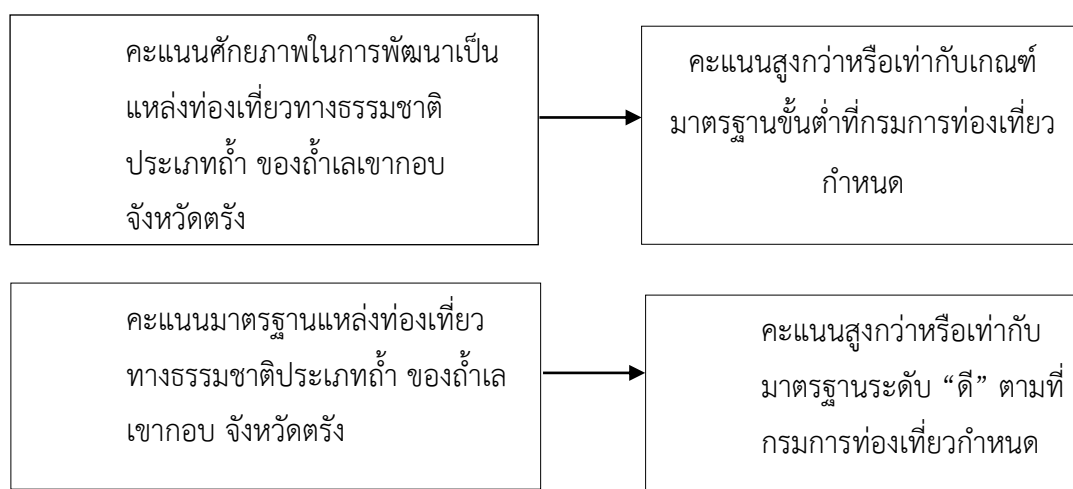
ถ้ำเลเขากอบจัดได้ว่าเป็นถ้ำที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว จึงได้รับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวโดยหน่วยงานที่ดูแลพื้นที่คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเขากอบ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดตรัง พ.ศ. 2561-2565 ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก โดยการสร้างงาน สร้างรายได้ให้ชุมชน และการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีคุณภาพเพื่อสร้างรายได้ให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในประเด็นการพัฒนาที่ 2 กล่าวถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ เพื่อสร้างรายได้ให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ 1. ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสู่มาตรฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม 2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว 3. พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน และ 4. ส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาต่าง ๆ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขากอบได้ทำขึ้นเหล่านั้น ไม่เป็นที่แน่ชัดว่ามีมาตรฐานและมีคุณภาพที่ดีพอสำหรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือไม่ ประกอบกับที่ผ่านยังไม่เคยมีการประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ณ ถ้ำเลเขากอบมาก่อน ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ และประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง เพื่อที่ผลการศึกษานี้จะได้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน นำไปเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวของถ้ำเล

เขากอบให้มีศักยภาพในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ภายใต้ความเหมาะสมในการจัดการการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง
2. เพื่อประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือ หน่วยงาน เจ้าหน้าที่/บุคลากร และนักวิชาการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ พัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง และผู้ให้บริการการท่องเที่ยวในถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง ได้แก่ คนพายเรือนำเที่ยว เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขากอบ บริษัทนำเที่ยวถ้ำเลเขากอบ ที่มีที่ตั้งสำนักงานในจังหวัดตรัง สมาคม/ชมรม/กลุ่มที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวใน จังหวัดตรัง เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.) สำนักงานตรัง เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดตรัง และอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง

มีขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 ตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ทราบจำนวนประชากรที่แน่ชัด ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ R.V. Krejcie และ D.W.Morgan (อ้างถึงในธำนิษฐ์ ศิลป์จารุ, 2553) ซึ่งประชากรทั้งหมดเท่ากับ 150 คน โดยตารางสำเร็จรูปของ R.V. Krejcie และ D.W.Morgan กำหนดว่า ถ้าประชากรมีจำนวน 150 ราย ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะเป็น 108 ราย โดยการสุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น โดยวิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ (กรมการท่องเที่ยว, 2557) แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ประเมิน

ตอนที่ 2 แบบประเมินศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง 13 ด้าน ได้แก่ 1) ขนาดของถ้ำ 2) ลักษณะภายในถ้ำ 3) การรูกถ้ำเข้าไปในถ้ำ 4) กิจกรรมที่ก่อให้เกิดการทำลายสภาพธรรมชาติบริเวณถ้ำ 5) ความเสี่ยงต่อการถูกทำลายจากภัยธรรมชาติ 6) ความปลอดภัยภายในถ้ำ 7) การถ่ายเทอากาศภายในถ้ำ 8) การเกิดอันตรายต่อนักท่องเที่ยวจากภัยธรรมชาติ 9) การจัดกิจกรรมที่เหมาะสม 10) เจ้าหน้าที่ดูแลถ้ำ 11) โอกาสในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว 12) ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของตัวแหล่งท่องเที่ยว 13) การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยว ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของแบบประเมินศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง

เกณฑ์การประเมิน	จำนวน ตัวชี้วัด	คะแนนเต็ม
1) ขนาดของถ้ำ	1	5
2) ลักษณะภายในถ้ำ	1	5
3) การรูกถ้ำเข้าไปในถ้ำ	1	5
4) กิจกรรมที่ก่อให้เกิดการทำลายสภาพธรรมชาติบริเวณถ้ำ	1	5
5) ความเสี่ยงต่อการถูกทำลายจากภัยธรรมชาติ	1	5
6) ความปลอดภัยภายในถ้ำ	1	5
7) การถ่ายเทอากาศภายในถ้ำ	1	5
8) การเกิดอันตรายต่อนักท่องเที่ยวจากภัยธรรมชาติ	1	5
9) การจัดกิจกรรมที่เหมาะสม	1	5
10) เจ้าหน้าที่ดูแลถ้ำ	1	5
11) โอกาสในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว	1	5
12) ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของตัวแหล่งท่องเที่ยว	1	5
13) การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยว	1	5
คะแนนรวม	13	65

ที่มา : กรมการท่องเที่ยว (2557)

ตอนที่ 3 แบบประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง ประเมิน 3 ด้าน ได้แก่ 1) คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย 2) ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว 3) การบริหารจัดการ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 องค์ประกอบของแบบประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง

องค์ประกอบ	เกณฑ์	จำนวนตัวชี้วัด	คะแนนเต็ม
1. คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย	1. คุณค่าทางธรรมชาติ	4	20
	2. คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม	4	20
คะแนนรวม		8	40
2. ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	1. ศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	1	5
		3	15
	2. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	1	5
	3. ความปลอดภัย	1	5
	4. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว		
คะแนนรวม		6	30
3. การบริหารจัดการ	1. การจัดการด้านการอนุรักษ์และรักษาสีงแวดล้อม	3	15
	2. การจัดการด้านการท่องเที่ยว	5	25
คะแนนรวม		8	40
คะแนนรวมทั้งสิ้น		22	110

ที่มา : กรมการท่องเที่ยว (2557)

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ทางสถิติ

เมื่อผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการแบบประเมินหรือผู้ให้ข้อมูลหลักเสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้ และนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ผู้วิจัยจะวิเคราะห์โดยใช้การหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง ผู้วิจัยจะวิเคราะห์โดยใช้การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยวิธีการให้คะแนนในแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทถ้ำ มีหลักการให้คะแนน คือ แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง จะมีจำนวนตัวชี้วัดทั้งหมด 35 ตัวชี้วัด มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 175 คะแนน แบ่งเป็นส่วนที่ 1 จำนวน 13 ตัวชี้วัด คะแนนเต็ม 65 คะแนน และส่วนที่ 2 จำนวน 22 ตัวชี้วัด คะแนนเต็ม 110 คะแนน รวมเป็น 35 ตัวชี้วัด คะแนนเต็ม 175 คะแนน โดยเมื่อผู้ประเมิน ได้ทำการประเมินตามตัวชี้วัดที่ 1-13 ซึ่งมีคะแนนเต็ม 65

คะแนน ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวถ้าเลขาธิการจะมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวขึ้น จะต้องได้คะแนนประเมินไม่ต่ำกว่า 39 คะแนน แล้วผู้วิจัยจึงจะประเมินในส่วนที่ 2 ทั้ง 3 องค์ประกอบต่อ ดังนั้น หากแหล่งท่องเที่ยวถ้าเลขาธิการ จังหวัดตรังได้คะแนนที่ต่ำกว่า 39 คะแนน แสดงว่าถ้าเลขาธิการ จังหวัดตรังขาดความดึงดูดใจ หรือไม่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ทั้งนี้ คะแนนที่ได้จากการประเมินจะสามารถนำมากำหนดระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้า ของถ้าเลขาธิการ จังหวัดตรังได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ค่าคะแนนระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้า ของถ้าเลขาธิการ จังหวัดตรัง

ค่าคะแนน	ระดับมาตรฐาน	สัญลักษณ์
มากกว่า 150 คะแนน	ดีเยี่ยม	★★★★★
มากกว่า 125 - 150 คะแนน	ดีมาก	★★★★
มากกว่า 95 - 125 คะแนน	ดี	★★★
มากกว่า 70 - 95 คะแนน	ปานกลาง	★★
มากกว่า 45 - 70 คะแนน	ต่ำ	★

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อมูลแบบปลายเปิด ผู้วิจัยจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วทำการสรุปออกมาเป็นค่าความถี่ (Frequency) โดยทำการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ผู้ประเมินหรือผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 58.33 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 41.67 มีอายุในช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 และอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือช่วงอายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.15 ถัดมาคือ ช่วงอายุ 61 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 5.56 และช่วงอายุ 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.63 ตามลำดับ มีอาชีพพาหนะเรือยนต์ คิดเป็นร้อยละ 37.96 รองลงมา คือ เป็นเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาอกบ คิดเป็นร้อยละ 25.93 ถัดมาคือ เป็นเจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดตรัง คิดเป็นร้อยละ 15.74 เป็นอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 11.11 ตัวแทนสมาคม/ชมรม/กลุ่มที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง คิดเป็นร้อยละ 4.63 ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 3.70 และตัวแทนเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานตรัง คิดเป็นร้อยละ 0.93 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.44 รองลงมา คือ มีรายได้ 15,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.88 มีรายได้ 30,001-45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.19 และมีรายได้มากกว่า 45,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.49 ตามลำดับ

2. การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว

การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง ซึ่งมีจำนวนตัวชี้วัดทั้งหมด 35 ตัวชี้วัด มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 175 คะแนน โดยจะมีการแบ่งตัวชี้วัดออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การประเมินศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง มีจำนวนตัวชี้วัดทั้งหมด 13 ตัวชี้วัด มีคะแนนเต็มเท่ากับ 65 คะแนน และ

ส่วนที่ 2 การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง มีจำนวนตัวชี้วัดทั้งหมด 22 ตัวชี้วัด มีคะแนนเต็มเท่ากับ 110 คะแนน

ส่วนที่ 1 การประเมินศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง

ในกระบวนการแรก ผู้วิจัยได้ทำการประเมินศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง ตามตัวชี้วัดที่ 1-13 (คะแนนเต็ม 65 คะแนน) ทั้งนี้ตามเกณฑ์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวถ้ำ ของกรมการท่องเที่ยว (2557) การที่แหล่งท่องเที่ยวจะมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้นั้น จะต้องมีความเหมาะสมจากตัวชี้วัดที่ 1-13 ไม่ต่ำกว่า 39 คะแนน ซึ่งประเมินศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง พบว่า ผลคะแนนรวมที่ได้มีค่าคะแนนรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 48.04 คะแนน ซึ่งมีความมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดค่าคะแนนขั้นต่ำไว้ 39 คะแนน ดังนั้น สามารถแปลผลได้ว่า ถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความดึงดูดใจหรือมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ทั้งนี้ ด้านที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 3 ประเด็นการรกร้าง นั่นคือ ไม่มีการรกร้างเข้าไปทำลายสภาพธรรมชาติของถ้ำ หรือรกร้างบ้างแต่ไม่มีการตัดแปลงสภาพเดิมของถ้ำ รองลงมาคือ ตัวชี้วัดที่ 4 ประเด็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการทำลายสภาพธรรมชาติ ซึ่งมีการตัดแปลงภายในถ้ำและบริเวณใกล้เคียงเล็กน้อยมาก บริเวณโดยรอบยังเป็นธรรมชาติเดิม และตัวชี้วัดที่ 13 ประเด็นการจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีการจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยว ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว เช่น มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักอาศัย 2) การกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและ/หรือฤดูกาล 3) การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่และการบริการ โดยมีการจัดการที่เป็นระบบหรือได้มาตรฐานอย่างน้อย 2 องค์ประกอบ และตัวชี้วัดที่ 8 ประเด็นการเกิดเหตุอันตรายต่อนักท่องเที่ยวจากภัยธรรมชาติ ซึ่งมีสถิติการเกิดเหตุอันตรายน้อยครั้ง ตามลำดับ และด้านที่มีศักยภาพต่ำหรือเป็นจุดด้อย ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 5 ประเด็นความเสี่ยงต่อการถูกทำลายจากภัยธรรมชาติ ซึ่งมีภัยธรรมชาติ 1-2 ครั้งต่อปี

ส่วนที่ 2 การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง

ผลการประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง มีทั้งหมด

3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว และองค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ จากผลการประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ สามารถแยกตามองค์ประกอบได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย พบว่า มีคะแนนรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.36 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยพบว่า ด้านคุณค่าทางธรรมชาติ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.61 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 6.75 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ทั้งนี้ด้านคุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลายพบว่า จุดเด่นของถ้ำเลเขากอบ คือ ประเด็นความงามของถ้ำ ซึ่งมีความสวยงาม มีหลายห้องหรือมีสิ่งที่น่าสนใจมาก และมีผู้คนไปเที่ยวชมมาก เป็นสิ่งที่เลื่องลือระดับประเทศ และประเด็นน้ำภายในถ้ำที่เสริมความสวยงามให้แหล่งท่องเที่ยว และสามารถล่องเรือได้ ส่วนจุดด้อยของถ้ำเลเขากอบ คือ มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับโบราณวัตถุหรือซากดึกดำบรรพ์ที่มีอยู่ในถ้ำ การเดินทางมาของบุคคลสำคัญ ความเชื่อพื้นบ้านหรือหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และความสัมพันธ์กับศาสนา

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว พบว่า มีคะแนนรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.74 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยพบว่า ประเด็นศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน ประเด็นการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.72 คะแนน คะแนนเต็ม 15 คะแนน ประเด็นความปลอดภัย มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน และประเด็นศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน ทั้งนี้จากการศึกษาศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวพบว่า จุดเด่นของถ้ำเลเขากอบ คือ ประเด็นความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเขตบริการ นั่นคือ มีความสะดวกในการเข้าถึงด้วยรถทุกประเภท ทุกฤดูกาลสภาพเส้นทางดี พื้นผิวถนนเป็นถนนคอนกรีตหรือลาดยาง และเส้นทางมีความปลอดภัย และประเด็นการเกิดเหตุอันตรายต่อนักท่องเที่ยวจากปัจจัยอื่น ซึ่งถือว่าไม่มีสถิติการเกิดอันตรายน้อยครั้ง สำหรับจุดด้อยของถ้ำเลเขากอบ คือ ประเด็นความสามารถในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งถ้ำมีขนาดปานกลาง มีความลึกและมีความซับซ้อนพอประมาณ มีพื้นที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ไม่เกิน 80 คน

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนรวมเท่ากับ 27.14 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยพบว่า ประเด็นการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์และรักษาสีงแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 10.65 คะแนน จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน ประเด็นการจัดการด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 16.49 คะแนน จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน ทั้งนี้จากการศึกษาการบริหารจัดการของถ้ำเลเขากอบพบว่า มีจุดเด่นเกี่ยวกับการจัดการด้านการมีส่วนร่วม เนื่องจากชุมชนมีรายได้หรือเงินเดือนจากการถูกจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว แต่มีจุดด้อยด้านมาตรการด้านความปลอดภัยและระบบเตือนภัย เนื่องจากมีมาตรการด้านความปลอดภัยและระบบเตือนภัยน้อย หรือมีประสิทธิภาพต่ำ เกี่ยวกับป้ายหรือสัญลักษณ์การเตือนภัย

ดังนั้น จากการประเมินศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ (ส่วนที่ 1) และการประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง (ส่วนที่ 2) ในภาพรวม พบว่า มีคะแนนรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 118.28 คะแนน จากคะแนนเต็ม 175 คะแนน ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าคะแนนระดับมาตรฐาน พบว่า ค่าคะแนนรวมของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง มีมาตรฐานอยู่ในระดับดี หรือ ระดับสามดาว

3. ข้อเสนอแนะจากผู้ประเมินหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง พบว่า ผู้ประเมินหรือผู้ให้ข้อมูลหลักมีข้อเสนอแนะเรื่องการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการของพนักงานพายเรือเรื่องการพูดจาหวานลุ่ม เพื่อขอเงินทิปเพิ่มเติมจากค่าตอบแทนที่ได้จากการพายเรือนำเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือ ประเด็นเรื่องความต้องการให้มีการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น ถัดมาคือ ประเด็นของการที่ควรมีเจลแอลกอฮอล์ให้บริการอย่างทั่วถึงตามจุดต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว การซ่อมแซมระบบแสงสว่างภายในถ้ำในจุดที่ชำรุดหรือใช้การไม่ได้ ควรมีกิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติมในแหล่งท่องเที่ยว สร้างจุดถ่ายรูปเพิ่มเติม และควรปรับปรุงเรื่องความสะดวกของห้องน้ำ ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

การประเมินศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง (ส่วนที่ 1) ตามตัวชี้วัดที่ 1-13 (คะแนนเต็ม 65 คะแนน) ทั้งนี้ตามเกณฑ์มาตรฐาน จะต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 39 คะแนน ซึ่งจากการศึกษาส่วนที่ 1 พบว่า ผลคะแนนที่ได้จากการสัมภาษณ์มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 48.04 คะแนน ซึ่งมีค่ามากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดค่าคะแนนขั้นต่ำไว้ที่ 39 คะแนน หมายความว่า ถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรังมีความดึงดูดใจหรือมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว และจากการประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง มีทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว และองค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ ซึ่งจากผลการศึกษามาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ โดยองค์ประกอบที่ 1 คุณค่าด้านการท่องเที่ยวและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย พบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนรวมเท่ากับ 21.36 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว พบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนรวมเท่ากับ 21.74 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน และองค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนรวมเท่ากับ 27.14 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน ดังนั้น จากการศึกษาศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำและมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ ของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง ในภาพรวม พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 118.28 คะแนน จากคะแนนเต็ม 175 คะแนน ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าคะแนนระดับมาตรฐาน พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง อยู่ในช่วงคะแนนมากกว่า 95 – 125 คะแนน ซึ่งสามารถแปลผลได้ว่ามีมาตรฐานอยู่ในระดับดี หรือ ระดับสามดาว จากผลการศึกษาครั้งนี้ มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ยศรพี ทองเจริญ (2556) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก บนทางหลวงหมายเลข 12 ระหว่างอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ถึงอำเภอวัง

ทอง จังหวัดพิษณุโลก ที่มีการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ น้ำตกแก่งโสภา น้ำตกปอย น้ำตกแก่งซอง และน้ำตกสกุณอุทยาน โดยใช้เครื่องมือที่ คือ แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทน้ำตก ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก ของน้ำตกแก่งโสภา น้ำตกปอย น้ำตกแก่งซอง ได้เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับธนาวรรณ พิณะเวศน์ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาศึกษาการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เพื่อพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเทศกาลงานกาชาดมะขามหวานของ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 มีเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับดี และยังสอดคล้องกับ ประยูร ดาศรี (2559) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการสำรวจมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติปางสีดา จังหวัดสระแก้ว ซึ่งผลการศึกษาพบว่า มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติปางสีดาโดยรวมอยู่ในระดับดี ศักยภาพองค์ประกอบทั้งสี่ด้านของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแต่ละด้านอยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง พบว่า ผู้ประเมินหรือผู้ให้ข้อมูลหลักมีข้อเสนอแนะเรื่องการปรับปรุงการให้บริการของพนักงานพายเรือ ที่บางรายมีการพูดจาสร้างความรำคาญแก่นักท่องเที่ยวโดยการพูดจาห้วนล่อม เพื่อขอเงินทิปเพิ่มเติมจากค่าตอบแทนที่ได้จากการพายเรือนำเที่ยว มากที่สุด รองลงมาคือ ประเด็นเรื่องความต้องการให้มีการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น ถัดมาคือ ประเด็นของการที่ควรมีเจลแอลกอฮอล์ให้บริการอย่างทั่วถึงตามจุดต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว การซ่อมแซมระบบแสงสว่างภายในถ้ำในจุดที่ชำรุดหรือใช้การไม่ได้ ควรมีกิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติมในแหล่งท่องเที่ยว สร้างจุดถ่ายรูปเพิ่มเติม และควรปรับปรุงเรื่องความสะดวกสบายของห้องน้ำ ตามลำดับ จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า มีความสอดคล้องกับ อัญชิษฐา กัมภู (2557) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการสร้างมาตรการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว กรณีศึกษา ถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง ที่พบว่าปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวถ้ำเลเขากอบ คือ ห้องน้ำมีปัญหารองกลิ่น ความสะอาด และมีคนดูแลเรื่องความสะดวกสบายของห้องน้ำไม่ทั่วถึง นอกจากนี้ยังพบว่า ภายในถ้ำมีหลอดไฟที่ใช้มานาน จึงทำให้มีหลอดไฟที่เสียค่อนข้างมาก และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับกฤษณ์ โคตรสมบัติ (2554) ได้ทำการศึกษาศึกษาการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในเขตแก่งสามพันโบก อำเภอโพธิ์ไทย จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ควรมีการดำเนินการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน ป้ายประชาสัมพันธ์ ระบบน้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ เพื่ออำนวยความสะดวกและบริการนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น และ ควรพัฒนาระบบการรักษาความสะอาด มีการจัดหรือเพิ่มจุดวางถังขยะให้มากขึ้น เพื่อรักษาความสะอาดของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง เรียงตามลำดับความเร่งด่วน ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลเขากอบ ควรสร้างความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่และคนพายเรือนำเที่ยว ในการปรับปรุงพฤติกรรมดังกล่าว เพื่อลดข้อขัดแย้งหรือข้อร้องเรียนที่อาจเกิดขึ้นได้ ประกอบกับในปัจจุบันการเผยแพร่ข่าวสารด้านลบของแหล่งท่องเที่ยวสามารถกระจายออกไปได้อย่างรวดเร็วผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ ดังนั้น จึงเป็นประเด็นเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข โดยการสร้างจิตสำนึกในการเป็นผู้ให้บริการที่ดี ไม่เอาัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว และพัฒนาคุณภาพการบริการ เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวพึงพอใจหรือมีความประทับใจ เขาจะตอบแทนผู้ให้บริการเอง โดยที่ไม่ต้องร้องขอ นอกจากนี้ ควรพัฒนาศักยภาพของคนพายเรือนำเที่ยวให้มีทักษะความเป็นนักเล่าเรื่อง มีการผูกโยงเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยวกับวิถีชีวิต และประวัติศาสตร์ของพื้นที่ เพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มเติมที่นอกเหนือไปจากการชมความงดงามทางธรรมชาติ เพื่อบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น เนื่องจากจะช่วยสร้างคุณค่าให้กับแหล่งท่องเที่ยวได้มากขึ้น

2. องค์การบริหารส่วนตำบลเขากอบ ควรมีการกำกับดูแลเรื่องของความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว และควรมีเจลแอลกอฮอล์ให้บริการอย่างทั่วถึงตามจุดต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อลดการกระจายเชื้อโรค ต่าง ๆ ที่มากับนักท่องเที่ยว

3. องค์การบริหารส่วนตำบลเขากอบ ควรมีการซ่อมแซมระบบแสงสว่างภายในถ้ำในจุดที่ชำรุดหรือใช้การไม่ได้ เพื่อเพิ่มแสงสว่างในจุดที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้ควรพิจารณาตามความจำเป็น ซึ่งจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศภายในถ้ำด้วย

3. องค์การบริหารส่วนตำบลเขากอบ ควรควบคุมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้รบกวนธรรมชาติและระบบนิเวศของถ้ำให้น้อยที่สุด สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม กำหนดโซนต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อป้องกันการบุกรุกจุดที่มีความเปราะบางมิให้ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว และกำหนดข้อตกลงและขอความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อป้องกันมิให้แหล่งท่องเที่ยวได้รับความเสื่อมโทรม และเกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง

4. องค์การบริหารส่วนตำบลเขากอบ ควรปลูกฝังให้คนในชุมชนมีความรักและหวงแหนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวอันจะนำมาซึ่งรายได้ที่จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องหากมีการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง และขอความร่วมมือนักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตามระเบียบและคำแนะนำของเจ้าหน้าที่อย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดความเสื่อมโทรม

5. องค์การบริหารส่วนตำบลเขากอบ ควรมีการจัดกิจกรรมการชักชวนมาตรการด้านความปลอดภัย เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน และขอความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตามคำแนะนำเพื่อความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด

เอกสารอ้างอิง

กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2550). *แหล่งท่องเที่ยวทางธรณีวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักธรณีวิทยา.

กรมประชาสัมพันธ์. (2560). *การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เปิดตัวโครงการ 12 เมืองต้องห้าม...พลาด Plus ปี 2561 ร่วมกับพันธมิตรหลายภาคส่วน ชูแนวคิด "Less Volume More Value" มุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยว*

- ให้น้ำหนักในเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2564, จาก https://thainews.prd.go.th/th/website_th/news/news_detail/WNECO6011240010021
- กรมการท่องเที่ยว. (2557). คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.dot.go.th/pages/43>
- กรมทรัพยากรธรณี. (2564). ถ้ำทะเล ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2564, จาก <http://www.dmr.go.th/main.php?filename=s07>
- กฤษณ์ โคตรสมบัติ. (2554). การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในเขตแก่งสามพันโบก อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ธนาวรรณ พิณะเวศน์. (2559) การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เพื่อพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับเทศกาลงานกาชาดมะขามหวานของ จังหวัดเพชรบูรณ์ (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS ครอบคลุมทุกเวอร์ชัน. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: บิซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2555). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประยูร ดาศรี. (2559). การสำรวจมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติปางสีดา จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ยศรพี ทองเจริญ. (2556). การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก บนทางหลวง หมายเลข 12 ระหว่าง อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ ถึง อ.วังทอง จ.พิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตรัง. (2564). สถิตินักท่องเที่ยวจังหวัดตรัง. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2564, จาก <https://trang.mots.go.th/>
- องค์การบริหารส่วนตำบลเขากอบ. (2554). ประวัติสถานที่ท่องเที่ยวถ้ำเลเขากอบ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2564, จาก <https://www.kaokob.go.th/>
- อัญชิษฐา กิมภู. (2557). แนวทางการสร้างมาตรการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว กรณีศึกษา ถ้ำเลเขากอบ จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อุดม เขยกิจวงศ์, ประชิด สกุนะพัฒน์, และวิมล จิโรจพันธุ์. (2554). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: แสงดาว.